

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI**

HOÀNG THỊ HẢO

**HOÀN THIỆN CÁC CHÍNH SÁCH GIẢM NGHÈO
Ở TỈNH QUẢNG NINH**

Luận án tiến sĩ kinh tế

Hà Nội, Năm 2017

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI**

HOÀNG THỊ HẢO

**HOÀN THIỆN CÁC CHÍNH SÁCH GIẢM NGHÈO
Ở TỈNH QUẢNG NINH**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 62.34.04.10

Luận án tiến sĩ kinh tế

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS.TS: Hà Văn Sự**
- 2. PGS.TS. Bùi Tất Thắng**

Hà Nội, Năm 2017

LỜI CAM ĐOAN

Nghiên cứu sinh xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng nghiên cứu sinh, các số liệu nêu trong luận án là trung thực. Những kết luận khoa học của luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

Hoàng Thị Hảo

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
MỤC LỤC.....	ii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC SƠ ĐỒ BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU.....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Tổng quan tình hình nghiên cứu	2
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.....	10
4. Phương pháp nghiên cứu.....	11
5. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	18
6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận án	19
7. Kết cấu luận án.....	19
CHƯƠNG 1. MỘT SỐ CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ CHÍNH SÁCH GIẢM NGHÈO Ở CÁC ĐỊA PHƯƠNG CẤP TỈNH.....	20
1.1. Một số lý luận cơ sở về chính sách giảm nghèo ở các địa phương cấp tỉnh.....	20
1.1.1. Nghèo và vấn đề giảm nghèo	20
1.1.2. Tiêu chí xác định nghèo và kết quả giảm nghèo	23
1.1.3. Nguyên nhân nghèo và các nhân tố ảnh hưởng đến kết quả giảm nghèo.....	26
1.1.4. Bản chất và phân cấp chính sách giảm nghèo ở các địa phương cấp tỉnh.....	29
1.1.5. Sự cần thiết và vai trò của chính sách giảm nghèo ở các địa phương cấp tỉnh tại Việt Nam.....	41
1.2. Những nguyên lý cơ bản của việc xây dựng và thực thi chính sách giảm nghèo ở các địa phương cấp tỉnh.....	42
1.2.1. Những nguyên tắc hoạch định chính sách giảm nghèo ở các địa phương cấp tỉnh .	42
1.2.2. Nội dung chính sách giảm nghèo ở các địa phương cấp tỉnh.....	45
1.2.3. Các công cụ thực hiện chính sách giảm nghèo.....	49

1.3. Kinh nghiệm quốc tế, trong nước và bài học rút ra cho tỉnh Quảng Ninh về chính sách giảm nghèo	50
1.3.1. Kinh nghiệm về chính sách giảm nghèo của một số quốc gia trên Thế giới.....	50
1.3.2. Kinh nghiệm về chính sách giảm nghèo ở một số địa phương trong nước.....	55
1.3.3. Bài học kinh nghiệm cho tỉnh Quảng Ninh về chính sách giảm nghèo	56
CHƯƠNG 2. PHÂN TÍCH VÀ ĐÁNH GIÁ CHÍNH SÁCH GIẢM NGHÈO Ở TỈNH QUẢNG NINH THỜI GIAN VỪA QUA.....	58
2.1. Những khái quát về thực trạng nghèo ở tỉnh Quảng Ninh.....	58
2.1.1. Khái quát về điều kiện tự nhiên của tỉnh Quảng Ninh.....	58
2.1.2. Đặc điểm tình hình kinh tế xã hội	61
2.1.3. Khái quát về thực trạng nghèo và quá trình xây dựng các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh	66
2.1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến kết quả giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh.....	70
2.2. Phân tích thực trạng thực hiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh thời gian vừa qua	72
2.2.1. Chính sách tín dụng ưu đãi cho hộ nghèo	72
2.2.2. Chính sách đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng xã nghèo và các xã vùng bãi ngang ven biển và hải đảo	77
2.2.3. Chính sách hỗ trợ giáo dục cho người nghèo.....	82
2.2.4. Chính sách hỗ trợ y tế cho người nghèo.....	84
2.2.5. Chính sách khuyến nông lâm hỗ trợ phát triển sản xuất, phát triển ngành nghề cho người nghèo.....	87
2.2.6. Chính sách hỗ trợ dạy nghề và tạo việc làm cho người lao động nghèo.....	90
2.3. Đánh giá tác động của các chính sách giảm nghèo đến chất lượng công tác giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh từ kết quả điều tra khảo sát.....	92
2.3.1. Kết quả khảo sát sơ bộ	92
2.3.2. Kết quả khảo sát chính thức.....	94
2.3.3. Đánh giá chung về tác động của các chính sách giảm nghèo	102

2.4. Đánh giá chung về quá trình xây dựng và thực hiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh thời gian vừa qua.....	111
2.4.1. Những thành công về chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh.....	111
2.4.2. Những hạn chế trong thực hiện chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh.....	113
2.4.3. Những nguyên nhân trong thực hiện chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh....	119
CHƯƠNG 3. QUAN ĐIỂM VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CÁC CHÍNH SÁCH GIẢM NGHÈO Ở TỈNH QUẢNG NINH ĐẾN NĂM 2020 VÀ NHỮNG NĂM TIẾP THEO	122
3.1. Quan điểm và định hướng hoàn thiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh đến năm 2020 và những năm tiếp theo	122
3.1.1. Dự báo một số vấn đề liên quan đến giảm nghèo	122
3.1.2. Quan điểm và mục tiêu hoàn thiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh đến năm 2020 và những năm tiếp theo	125
3.1.3. Định hướng hoàn thiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh đến năm 2020 và những năm tiếp theo	129
3.2. Giải pháp hoàn thiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh đến năm 2020 và những năm tiếp theo	132
3.2.1. Giải pháp chung về cơ chế chính sách, tổ chức thực hiện, giám sát đánh giá chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh.....	132
3.2.1. Giải pháp cụ thể hoàn thiện các chính sách giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh đến năm 2020 và những năm tiếp theo	135
3.3. Một số kiến nghị.....	154
3.3.1. Đối với Trung ương.....	154
3.3.2. Đối với Bộ Lao động Thương binh và xã hội.....	155
3.3.3. Đối với Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh	155
KẾT LUẬN.....	156
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ	158
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	159
PHỤ LỤC.....	170

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Chữ nguyên nghĩa
1	ASXH	An sinh xã hội
2	BHYT	Bảo hiểm y tế
3	BHXH	Bảo hiểm xã hội
4	CHH-HĐH	Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa
5	CSTE	Chăm sóc trẻ em
6	CT	Chủ tịch
7	CCB	Cựu chiến binh
8	ĐTDN	Đào tạo dạy nghề
9	ESCAP	Ủy ban KT-XH Khu vực Châu Á Thái Bình Dương
10	GINI	Hệ số bình đẳng trong phân phối lợi ích
11	GDP	Tổng sản phẩm thu nhập quốc nội
12	GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
13	GĐXH	Gia đình xã hội
14	GDTX	Giáo dục thường xuyên
15	HDI	Chỉ số phát triển con người
16	HĐND	Hội đồng nhân dân
17	HPI	Chỉ số nghèo của con người
18	HTX	Hợp tác xã
19	IMF	Quỹ tiền tệ quốc tế
20	IFAD	Quỹ phát triển Nông nghiệp Quốc tế
21	KTQD	Kinh tế quốc dân
22	KTTT	Kinh tế thị trường
23	KT-XH	Kinh tế - xã hội
24	KHH	Kế hoạch hóa
25	KHĐT	Kế hoạch đầu tư

25	LĐNT	Lao động nông thôn
26	MTTQ	Mặt trận Tổ quốc
27	NN&PTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
28	NSNN	Ngân sách nhà nước
29	NHCSXH	Ngân hàng chính sách xã hội
30	NCC	Người có công
31	ND	Nông dân
32	ODA	Viện trợ phát triển chính thức
33	OECD	Tổ chức Hợp tác và Phát triển kinh tế
34	PCT	Phó Chủ tịch
35	PN	Phụ nữ
36	PNPTKT	Phụ nữ phát triển kinh tế
37	TCKT	Tài chính - Kế toán
38	TNXH	Tệ nạn xã hội
39	TCCB	Tổ chức cán bộ
40	UNDP	Chương trình Phát triển Liên hợp quốc
41	UBND	Ủy ban Nhân dân
42	UNFPA	Quỹ dân số liên hợp quốc
43	UNICEF	Quỹ Nhi đồng liên hợp quốc
44	VSLĐ	Vệ sinh lao động
45	WB	Ngân hàng Thế giới

DANH MỤC BẢNG, SƠ ĐỒ

Bảng:

Bảng 1.1: Hệ thống chỉ tiêu theo dõi giám sát chính sách giảm nghèo	38
Bảng 2.1: Diện tích đất đai bình quân đầu người qua các năm (2006-2016)	59
Bảng 2.2: Tình hình dân số và lao động tỉnh Quảng Ninh qua các năm (2006-2016).....	60
Bảng 2.3: Tốc độ tăng trưởng kinh tế tỉnh Quảng Ninh qua các năm (2006-2016)	61
Bảng 2.4: Cơ cấu ngành trong tổng sản phẩm tỉnh Quảng Ninh	62
Bảng 2.5: Thực trạng nghèo ở tỉnh Quảng Ninh giai đoạn (2001-2016).....	64
Bảng 2.6: Đặc điểm hộ nghèo và hộ cận nghèo ở tỉnh Quảng Ninh.....	67
Bảng 2.7: Đánh giá mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến tình hình đói nghèo ở tỉnh Quảng Ninh hiện nay	72
Bảng 2.8: Biến động về lãi suất tín dụng ưu đãi từ năm 2003 đến 2016	74
Bảng 2.9: Hạn mức cho vay tín dụng ưu đãi từ năm 2003 đến 2016.....	74
Bảng 2.10: Kết quả cho vay tín dụng ưu đãi qua các năm (2004-2016).....	75
Bảng 2.11: Hiệu quả cho vay tín dụng ưu đãi giai đoạn (2004-2016).....	76
Bảng 2.12: Kết quả thực hiện vốn đầu tư chương trình 135 và các xã vùng bãi ngang ven biển giai đoạn 2006-2016	79
Bảng 2.13: Kết quả hỗ trợ về giáo dục cho người nghèo qua các năm (2006-2016).....	83
Bảng 2.14: Kết quả thực hiện chính sách hỗ trợ về y tế cho người nghèo qua các năm (2006-2016).....	86
Bảng 2.15: Kết quả thực hiện chính sách khuyến nông lâm, hỗ trợ hộ nghèo qua các năm (2006-2016).....	89
Bảng 2.16: Kết quả thực hiện chính sách hỗ trợ dạy nghề và tạo việc làm cho lao động nông thôn nghèo qua các năm (2006-2015).....	92
Bảng 2.17: Kết quả kiểm định độ tin cậy của thang đo sơ bộ	93
Bảng 2.18: Kết quả kiểm định tính hội tụ của thang đo sơ bộ.....	93
Bảng 2.19: Kết quả đánh giá tính hội tụ của các nhân tố.....	94
Bảng 2.20: Kết quả kiểm định độ tin cậy của thang đo chính thức	95
Bảng 2.21: Kết quả kiểm định KMO và Bartlet's Test	96
Bảng 2.22: Kết quả đánh giá sự hội tụ của các nhân tố	96
Bảng 2.23: Kết quả ma trận nhân tố xoay	97
Bảng 2.24: Kết quả mô hình hồi quy bội	99
Bảng 2.25: Vị trí quan trọng của các yếu tố.....	102

Bảng 2.26: Đánh giá mức độ tác động của các chính sách đến chất lượng công tác giảm nghèo ở tỉnh Quảng Ninh hiện nay	103
Bảng 3.1: Dự báo nguồn lực tài chính quy hoạch lĩnh vực giảm nghèo.....	124
Sơ đồ:	
Sơ đồ 1.1: Mô hình logic chuỗi kết quả của chính sách	35
Sơ đồ 1.2: Phân cấp quản lý chương trình giảm nghèo	40
Sơ đồ 1.3: Hoạch định chính sách.....	44